

XI. évfolyam 1. szám

2026. január

PUSZTADOKTOR MAGAZIN

a Madárkórház Alapítvány
lapja

Számadás 2025.

Tél a Madárkórházban

Rekordszámú telelő bagoly Hortobágyon

Énekesek szállásadója: a kis fakopáncs

Ajánlja nekünk adója 1%-át

Hívj, hogy repülhessen!

1 3 6 0 0 / 1 7

ADJUKOSSZE.HU

Támogatás mértéke:
500 Ft/hívás vagy SMS

Találkozzunk a FeHoVán és a Madárkórházban!

Ősi ősztön, új kaland.

FeHoVa

32. Fegyver, horgászat, vadászat
nemzetközi kiállítás

2026. február 5-8.

hungexpo

**FeHoVa
Stand 306H**

Előadások:

február 5. (16.00)

február 6. (15.30)

február 7. (16.00)

február 8. (14.00)

A Bok csarnokban
február 7-én az
EgzooMánia kiállításon élő ragadozó
madarak, a kis színpadon dr. Déri János
előadása az Igazi
madármentésről.

Az **Utazási kiállításon** végig ott leszünk: **2025. február 19-22-ig.**
Ha utazást tervez, ne hagyja ki Hortobágyot, és a Madárkórházat.

Egy lépésre az indulástól.

UTAZÁS+

48. Nemzetközi Turisztikai Kiállítás
és Eseménysorozat

2026. február 19-22.

hungexpo

2026. február 14.

(szombat)

Madárszeretők napja és farsang

szívvel a madarakért,
avagy családi Valentin-nap és farsang a **Madárkórházban**

Szeretettel várunk minden madárszerető családot, egy jelmezes, szeretetteljes mulatságra! Aki jelmezben érkezik hozzánk ezen a napon, **ingyenes belépésre** jogosult és minden látogatónkknak farsangi fánkkal kedveskedünk! Lehetőségetek nyílik bepillantani tartósan sérült golyáink fészekrakó tevékenységeibe.

Számadás 2025.

Az elmúlt években folyamatosan emelkedett a kórházba és mentőállomásainkra beérkezett betegek száma. Ezt mentőhelyeink számának növekedése is követi. A tíz évvel ezelőtti 20-30 telephely 2023-ban 71-re, majd 2024-ben 91-re, 2025-ben 124-re emelkedett. Ezekben tavaly összesen 8174 beteg volt, ami országos rekord, de 2024-ben több volt: 8507 beteg madár. Azért, mert egyrészt nem volt a tavalyi évben fecskevész, mint 2024. őszén, amikor több ezer fecske került mentőállomásokra, másrészt többen nem kívánják közzé tenni adataikat. Lényeges különbség a korábbi évekhez képest, hogy a nemzeti parkok által is alkalmazott új trend szerint a kismadár fiókákat nem mind neveljük kézzel, hanem adoptáljuk és önkénteseinkkel, nemzeti parkos munkatársakkal adoptáltatjuk fiókás fészkekbe. Nem kell feltétlenül fajazonosnak lenni, a hasonló táplálkozású és hasonló méretű, de eltérő fajú madarak sikerrel nevelik fel a nem saját fiókákat is, melyet a kakukk már régen alkalmaz. Ezért a kismadárfiókák tekintetében megváltoztak az arányok, és ezzel a szabadon bocsátási eredményesség is. A fióka nevelés annak, aki ért hozzá, nagyon hálás feladat, mert majdnem 100 %-ban szabadon bocsáthatók, és mivel ezekből van a legtöbb, a sérültekkel együtt összességében 80 % körüli az elengedési arány. Ezen kívül évről-évre próbáljuk lebeszélni a lelkes segíteni akaró madárbarátokat arról, hogy a korai fészekzhagyó madarak fiókáit, mint a rigókat, baglyokat és egészséges, de a szülők felügyelete alatt gyakorló, frissen kirepült fiókákat begyűjtsék, és teljesen feleslegesen mesterségesen neveljék. Ez évről-évre hatékonyabb, így egyre kevesebb fióka kerül be. Az utóbbi évben leginkább csak sérültek kerültek mentőhelyeinkre, melyek közül a kórházba főleg a nagyon súlyos, műtėti és intenzív kórházi ellátást igénylők érkeztek. Ezek túlélési aránya kevesebb. Tehát a beérkezett madarak száma a korábbi évekéhez hasonló, de az arányok eltolódása miatt az eredményesség látszólag rosszabb. A

táblázatban helyhiány miatt nem jeleztük a mentőállomásoknak átadott létszámot, melyből további gyógyult madarak kerültek elengedésre.

Az állandó teltház mellett folyamatosan fogadtuk a betegeket, de csak azok kerültek a hortobágyi Madár-

kórházba, melyek műtėti, vagy kórházi kezelést igényeltek, ezek száma 2371 volt, és további 5803 mentett madár az ország egész területén megtalálható összesen mentőállomásunkon gyógyult.

Az itt látható táblázat szerint így összesen 8174 madár életét mentettük, mellyel az országban és talán Európában is a legnagyobb számú madarat mentő szervezet évek óta a *Madárkórház Alapítvány*. Tesszük ezt 20 állandó dolgozóval és több száz önkéntessel. A mentett madarak közül az apró madarak 90 %-a, a többi 70%-a szabadon bocsátásra került. A kórházi ellátást igénylő súlyos betegek csonttöréssel, áramütéssel, lövéssel, mérgezéssel 50 %-ban kerültek vissza a természetbe, 25 %-ukat elvesztettük, és 25 %-uk tartósan sérülten élete végéig a hortobágyi Madárpark lakója marad. Az év során folyamatosan itt tartott mintegy 5-600 madár közül jelenleg mintegy 130 gólya, 80 egerészölyv, 10 barna rétihéja, 50 vörös vércse, 30 különféle bagoly fele ilyen. A madarakat, ha alkalmasak rá, elengedjük, az itt maradókat állatkerti körülmények között bemutatjuk, de nem gyűjtjük. Tartásuk helyet, időt, takarmányo-

zásuk, gyógykezelésük munkát és pénzt igényel, mely egyre nagyobb költség. Közülük szívesen adunk tovább engedéllyel rendelkező mentőhelyre, állatkertekbe, vadasparkba bármennyit, és igyekszünk megszervezni a mentett madarak elhelyezését külsős, hozzáértő munkatársainknál, önkénteseinknél. Így a galambok Egerbe és Tiszaszöllőre, a varjúfélék Kiskőrösre és Budapestre, a ragadozók és gólyák főleg Hortobágyra kerülnek. A tartósan sérült áramütött vércsék, ölyvek egy részét a Suttogó Madársegítő Alapítvány fogadja Dunaharasztnban.

A mentés szervezésében diszpécserszolgálatunk egy-két munkatársunkkal folyamatosan 24 órában az év minden napján fogadja a bejelentéseket, melyeket főleg telefonon várunk. Figyeljük a közösségi médiában, így a Facebook Madármentő csoportjaiban megosztott kéréseket is, melyeket különösen Budapest területén 26 mentőállomás vezetőnk és 42 aktív önkéntesünk folyamatosan, és jómagam heti egy-két napos jelenléttel igyekszünk megoldani.

Ebben nemcsak a Madárkórház Alapítvány aktivistái vesznek részt, hanem az általunk készített és az Interneten megtalálható térképet és listát más együttműködő partnerek részvételével az *MME*, az *MTE*, a *zöldhatóságok* és más mentő szervezetek, csoportok is kiegészítették, melyet mi is átvettünk, és mindenhol egységes madármentő listaként szerepel. Fontos tudni, hogy a listán csak azok találhatók, akik a GDPR szerint hozzájárultak adataik közzétételéhez, és vállalják a munkát. Ez lehet csak telefonos szaktanácsadás, személyes kiszállás, elsősegélynyújtás, a madár mentőhelyre szállítása, átmeneti, vagy tartós elhelyezése. Jóval többen, több százan vannak a nyilvánosságot nem vállaló anonimok, akik elérhetőségét csak mi tudjuk, és mi szervezzük meg velük a találkozót. Így a bejelentett madarat a hozzá legközelebb lévő, és állapota szerint arra alkalmas mentőhelyre, vagy kórházba irányítjuk. Saját munkatársaink és mentőállomásaink, állatorvosaink

és önkénteseink mindezt ingyen végzik, a szállítást, orvosi ellátást, kórházi kezelést, élethosszig való panzióztatást beleértve. Más szervezetek vagy magánszemélyek, állatorvosok nem biztos. Ettől függetlenül a madár állapot szerint legalkalmasabb és legközelebbi mentőhelyet ajánljuk a bejelentőnek és megszervezzük a madár odajuttatását. Nekünk a madár élete és a szabad életre való alkalmassága a legfontosabb, ezért ha valakinek az esetlegesen fizetős szolgáltatás, vagy a szállítás költsége gondot okoz, vagy megterhelő, vagy esetleg a madár végtagjának amputálása, vagy végleges elaltatása merül fel, kérjük hívjon a +36 (30) 943-5494-es számon, és megbeszéljük, hogyan tudunk segíteni. A korábbi évekhez hasonlóan e havi magazinunkban ismét közzétettük mentőállomásaink listáját, eredményeit, és az év során bekövetkezett változásokat. Volt, aki lemorzsolódott, van, aki átment máshova, vannak, akik szüneteltetik a tevékenységüket, és lettek újak. Olyanok is többen, akik nem akarnak szerepelni a listán, ők nincsenek rajta, de

így is a tavalyi 91 helyett 124 mentőhelyről érkeznek a madarak. Köztük vannak saját önkénteseink és munkatársaink által működtetett mentőállomások, és önálló szervezetek, melyek együttműködő partnerként segítik a madármentő munkát. Bár évek óta itt él és menti igen jelentős számban a galambokat, a korábbi években nem került a listára *Girsch Andrea* Németországi Egyekre, onnan ez évben *Tiszaszőlőse*-re költözött munkatársunk, most ő is önkénteseink között szerepel. Kiskőrösön *Slamovics Zsuzsa* vezetésével megalakult a *Varjúház Alapítvány* és természetvédelmi hatósági engedéllyel hivatalos mentőállomás lett. Főleg varjúfélét tartanak, nemcsak betegeket kapunk tőlük, hanem mi is szállítunk oda gyógyultakat rehabilitációra és repatriációra, és keressük a többi tartósan sérült madár engedéllyel rendelkező befogadó szervezetét. Számítunk rájuk, és sok sikert nekik! Minden kedves önkéntesünknek és együttműködő partnerünknek hálásan köszönjük az egész évi önzetlen munkáját!

Dr. Déri János

Tél a Madárkórházban

Minden évben esett azért hó, de 10 éve tényleg nem volt ennyi. A madarak, ha kapnak enni, inni, jól bírják, a gólyák is. Nem azért költöznek Afrikába, mert télen hideg van, hanem azért, mert nincs, vagy nem hozzáférhető a táplálék. Nincsenek rovarok, kételtűek, hüllők, a halak elvermelnek, a pockok foghatók lennének, mert nem alszanak téli álmod, de a hó eltakarja őket. Csak a takarított utak mentén foghatók, ahova az elszórt takarmány és autókából kidobált szemét csalja őket. Ők pedig a ragadozókat, napal az ölyveket, éjjel a baglyokat, ahogy a madáretetők a karvalyokat. A vizek befagynak, a vízi madarak belefagynak, a növényevők sem találhatnak táplálékot, ha nem repülnek

délebbre. Az etetés kint a vízparton nem jó, mert itt tartja őket, de akik mégis itt maradnak, és sakk-matt helyzetbe kerülnek, akkor nekik is jól jön az etetés. A természetben nem jó, ha egy-egy nagy etetőhelyen sok táplálékkal koncentrálnak, mert madárinfluenza és a trichomoníázis így terjed a legjobban. Inkább sok kisebb etető és befagyás ellen melegvizet, kicsit cukros itató, mint kevés nagy. Ugyanez vonatkozik a kerti madáretetőkre.

Az itt maradt gólyákat ilyenkor tényleg etetni kell. Mindig ugyanott, ugyanabban a ruhában, ugyanazzal a vödörrel, ugyanazzal a hívó hanggal, egy vödör apró halat kiborítani a gólya látóterébe, és eltávolodva leg-

alább 50-100 méterre. Harmadnap már jön a vödörös ember elé, akkor már apróra vágott, és klopfolóval szétvert csirkenyak, szúrós, hegyes csőves csontot nem tartalmazó farhát, bármilyen hús adható. A meleg vizet nem vödörbe, hanem lavórba, ahonnan a csőrével meríteni tud.

A Madárpark röpdéiben napi két-háromszori etetéssel telettjük át a madarakat, csak azokat tartjuk a fűtött kórtermekben, melyek műtöttek, súlyos sérültek vagy legyengültek.

Szabadon ilyenkor nem engedünk semmit, mert ha el is olvad a hó, februárban még jöhet újra, és éhen halnak az éppen meggyógyult madarak. Majd márciusban!

Dr. Déri János

Mentőhelyeink	Mentett madarak száma 2025-ben	Elengedett madarak
---------------	--------------------------------	--------------------

Adács, Nagy Attila	90	71
Aszód, Palaga Máté	22	10
Balassagyarmat, Szabó Péter	26	10
Bana, Neher András	0	0
Békéscsaba, Forró Anntal	5	0
Berettyóújfalu, Jenei Judit	0	0
Besenyőtelek, Kozma Attila	0	0
Besenyszög, Sasváry István	2	2
Budakalász, Paulheim Rita	35	20
Budapest II. dr. Patakfalvi Orsolya	2	0
Budapest II. Hilt Zoltán	0	0
Budapest II. Kiss Gábor	26	25
Budapest III. Jász Katalin	21	14
Budapest III. Szilkorn Gabriella	0	0
Budapest IV. Markó Melinda	0	0
Budapest IV. Hoffer Magdolna	3	0
Budapest IV. Kiss Alexandra	0	0
Budapest VII. Széles Hajni	5	4
Budapest X. Békés Viktória	15	15
Budapest X. Schweigert Anett	50	40
Budapest XI. Ander Tamás	85	21
Budapest XII. Bódi Szilvia	20	12
Budapest XIII. Budai Mária	0	0
Budapest XIII. Kapos Dalma	0	0
Budapest XIII. Szöllős Ádám	5	2

Mentőhelyeink	Mentett madarak száma 2025-ben	Elengedett madarak
---------------	--------------------------------	--------------------

Budapest XIV. Belle Krisztina	12	0
Budapest XIV. Veres Dorottya, ReCrowery Állatmentő Szolgálat	50	40
Budapest XIX. Halász Enikő	5	3
Budapest XV. Koroknai Tamás	10	0
Budapest XVI. Mezőőrök	3	0
Budapest XVI. Papp Ágnes	30	30
Budapest XVII. Perger Izabella	0	0
Budapest XVIII. Molnár Bernadett Szilvia	5	0
Budapest XVIII. Vidák Attila	2	2
Budapest XVIII. Vízler Endre	0	0
Csetény, Rakovics Andrea	5	1
Debrecen, Columba Egyesület	29	10
Debreceni Mentőállomás, Szűcs Edit	451	266
Diósd, Dr. Tóth Klára	52	14
Döbrönte, Sós Andrásné	40	40
Dunaharaszti Suttogó, Vári Tünde	150	92
Ecser, Bódis Gergely László	101	46
Edelény, Kulcsár Dóra	35	11
Eger, Kelemen Tamás	462	320
Esztergom, Csontos Kata	38	21
Fegyvernek, Rencz Áron	2	0
Furta, Sulyom Balázs	3	0
Gádos, Orbán Tamás	447	272

Mentőhelyeink	Mentett madarak száma 2025-ben	Elengedett madarak
---------------	--------------------------------	--------------------

Göd, Száraz Melinda	6	3
Gödöllő Takács Sándor	0	0
Gödöllő, Oláh Tímea	72	24
Görbeháza Török István	0	0
Gyál, Mihó Nagy Erzsébet	40	35
Győr, Háromszéki Miklós	0	0
Győr, Vass-Odor Melinda	10	8
Hajdúböszörmény, Kiss Júlia	10	8
Hajdúszoboszló, Lajtos Ferenc	15	0
Hortobágyi Madárkórház	2371	731
Hosszúpályi, Miléné Fényi Göngyi	2	0
Jenő, Vajasné Károlyi Éva	10	5
Kaposvár, Fehérváry Zita	47	38
Kaposvár, Kovács Tamás	102	60
Káptalantóti, Németh Andrea	15	10
Kiscsősz, Verebélyi Viktor	0	0
Kiskőrös, Kósa Gyula	21	16
Kiskőrös, Varjúház, Slamovics Zsuzsa	166	55
Kiskunfélegyháza, Udvardi István	22	22
Kondoros, Csészán Roland	2	0
Kunszentmárton, Fülöp Miklós	101	31
Kunszentmárton, Katona Mihály	50	0
Létavértes, Cucin János	0	0
Mohács, Jeromos Egyesület	15	7
Mohács László Csaba Jeroom	10	2
Mohács-Baja, Fekete Ildikó	40	0

Mentőhelyeink	Mentett madarak száma 2025-ben	Elengedett madarak
---------------	--------------------------------	--------------------

Monor-Nagykáta, Vida Tamás	0	0
Nagykanizsa, Benedek Tamás	105	65
Nagyút, Nagy Erika és Koncsik Ferenc	15	7
Nemesgulács, Tóth Judit	0	0
Nyáregyháza Beck Krisztina	60	22
Nyírbátor Vadfarm, Kozma Attila	7	6
Nyíregyháza, dr. Kiss Csaba	280	103
Nyíregyháza, Hanyicska-Nagygyőri Anna	521	249
Olasz, Horváth Veronika	0	0
Paks, Ökocsiga mentőközpont, Sáfrán László	20	0
Pannonhalma, Boldis Livia	1	1
Pázmándfalu Végh Tibor	0	0
Pomáz, Polgár Ildikó	103	75
Poroszló, Nagy Máté	51	15
Sajtoskál, Kovács Gábor	25	10
Sásd, Havasi László	25	20
Sopron, Jóna Zoli	0	0
Szeged, Kovács Anita	25	17
Szeged, Tabakovits Nikoletta	45	24
Szeghalom, Latyák Imre	0	0
Székesfehérvár, Sándor Beáta Dóra	15	0
Szekszárd, Hága Krisztián	298	170
Szenna, Ernszt Mihály	1	0
Szentendre, Cseszlai Zsombor	25	20

Mentőhelyeink	Mentett madarak száma 2025-ben	Elengedett madarak
---------------	--------------------------------	--------------------

Széphalom, Gécziné Nagy Mária	32	20
Szigetszentmiklós, Berta Kata	38	30
Szigetszentmiklós, Katona Dániel	65	45
Szolnok, Kiss Papp Erika	205	10
Szolnok, Zolnai Anita	0	0
Szombathely, Kovács Magdolna	25	11
Szombathely, Nagy Andrea	50	15
Szombathely, Simon Anna	25	12
Tahitótfalu, Papp Katalin	20	6
Tárkány, Tóth Erzsébet Gabriella	24	12
Tét, Nagy Amélia (Madármentsvár)	80	52

Mentőhelyeink	Mentett madarak száma 2025-ben	Elengedett madarak
---------------	--------------------------------	--------------------

Tiszaföldvár, Hajdú István	110	60
Tiszafüred, Kiss Balázs	20	0
Tiszkécske, Kispál Gyula	15	0
Tiszakürt, Fülöp Zita	3	3
Tiszaszőlős, Girsch Andrea	183	110
Törökszentmiklós, Csapó Ferenc	150	0
Törökszentmiklós, Ollári István	0	0
Törökszentmiklós, Sándor Imre	7	5
Üllő, Menyhárt Terézia	15	0
Zalaegerszeg, Nyári Ádám	12	4
Zsámbék, Kárpáti Tímea	2	0
Összesen	8174	3668

Kutyi.... egy éve

Egy éve már, hogy itt hagytál, nem lehet elmondani, mennyire hiányzol, soha nem felejttem el azt a napot, amikor először láttalak. Nagy fájdalommal volt, de mégis úgy tűnt, mosolyogsz, s ragyogó szemekkel néztél fel rám. Most én nézek fel rád fájdalommal, könnyes szemmel, de boldogan, mégis szomorúan. Minden percben eszembe jut, amikor hazajöttünk, te egyből ugatva, ugrálva jöttél a kocsizhoz, csóváltad a farkad, hátravágtad magad és rám néztél: "hasi simit kérek". Jöttél velünk mindenhol, és itt laktál velünk a házban, nem csak a recepción... Egy éve volt a baleset, decemberben, amikor csöngött a telefon, mi is történt veled. Nem tudom elmondani, mit éreztem, főleg amikor megláttalak, de te akkor is csak néztél, és csendben tűrted a fájdalmat. Nem bírtam aludni, behoz-

talak a nappaliba, és csak néztem, ahogy fekszel, minden mozdulatodat figyeltem, minden lélegzetedet, nem aludtam, rád vigyáztam. Te voltál a legfontosabb számunkra, mert te még a rossz napot is csodálatossá változtattad. Elmondhatatlanul erős Kutyi voltál és leszel számomra örökre. És megint eljött az a nap, az évfordulója annak, amikor elvesztettünk téged, borzasztó... szavakba sem tudom önteni, mennyire hiányzol. Akárhányszor belépek a nappaliba, csak te jutsz eszembe, ahogy ott feküdtél... Épp 2024 karácsonyán, szenteste előtt hagytál itt minket. 6 napig küzdöttél. Akkor fájdalom volt, hogy nem bírtad tovább, de a szíved tele volt szeretettel. Másnap eltemettünk. Soha nem felejttem el, hogy már nem néztél rám többet, nem tudlak még elengedni. Amikor

kórházba kerültem, hazafelé téged láttalak az égen, a te neved mondtam ki elsőnek, egyszerűen nincs egy nap sem, hogy ne gondoljak rád. Hiányzol. Elmondhatatlanul. Szerettelek és szeretni is foglak téged mindörökké.

Andrejcsik Milla Léna

A tojó

Énekesek szállásadója: a kis fakopáncs

A **nagy fakopáncs** (*Dendrocopos major*) 100 grammos testtömegének a kis fakopáncs tömege mindössze negyede! Picurka mérete ellenére erős, kitartó madárka, nagyon aktívan képes vésni a reggeli óráktól kezdve, így a holt fafaj keménységétől függően pár nap alatt elkészíthet egy, de akár több éjszakázó odút is. Hazai állomány nagysága a legnehezebben megítélhető. Jelenleg kicsivel 16 000 pár feletti.

A kertben meghagyott, álló, korhadt, elhalt faanyag fontos számára, gyenge csőre miatt csak korhadt fába tud odút vájni. Az idős természet szerű erdők véghasználatára, az álló holtfák eltávolítása veszélyezteti a faj szaporodását. Mi is tehetünk védelme érdekében, vidéki kertek végében álló holtfa meghagyása segítheti ennek a különleges külsejű aprócska és védett madárnak a szaporodását. Természetvédelmi értéke: 50 000 Ft.

Morvai Szilárd

Az erdei énekesmadarak apró szállásadója a verébméretű **kis fakopáncs** (*Dryobates minor*). Kis méretéből adódóan kicsi odút váj, s ezzel a szaporodás lehetőségét biztosítja más, hasonló méretű madárfajok számára is. A legtöbb őshonos madarunk ugyanis a saját testméretének megfelelő odúban szeret költeni, természetvédelmi szempontból tehát kulcsfontosságú faj. Egyszerre fogyasztó és zsákmányállat, de odúépítő munkája miatt fontos költőhely készítő.

Valamennyi harkályfajra jellemző, így természetesen a kis fakopáncsra is, hogy ilyenkor télidőben, vagy korábbi őszi időszakban éjszakázó

odút vés magának, talán ezért van az, hogy költési időn kívül gyakrabban megfigyelhető. Ez Európa legkisebb harkályfaja, kis testtömegének köszönhetően az egészen vékony gallyakon, levélszárakon és a nádasokban is rutinosan mozog, ugyanis hím és tojó egyede sem haladja meg a 25 grammos testtömeget.

Általában pókokkal, lepkehernyóval, hangyákkal, levéltetvekkel táplálkozik. Téli időszakban is fák kérgeit kopogtatja élelem után kutatva, vagy lehullott, kisebb magvakat keres a levelek átforgatásával.

Szemünk elé leggyakrabban idősebb domb-, és hegyvidéki lombhullató erdőkben kerülhet, különösen a tölgyesek madara. A hím fejtetője vörös, a tojóé fekete. Háta keresztcsívozott. Megfigyelhető még nagyobb parkokban, az alföldi kocsányos tölgyesekben, ártéri ligeterdőkben és gyümölcsösökben is, téli madáretetőn, és ha nem is túl gyakran, de emberközelben, kertekben meghagyott száraz fatörzseken is előbukkanhat. Megfigyelés közben az azonosításban sokat segít a rendkívül kis méret, és a fakopáncsokra jellemző testalkat.

A hím

A madarak viselkedése az etetőn

Fotó: Veres Hajnalka

Az ablaketető csendes vendégei gyorsan jönnek és távoznak

A címet olvasva megkérdezhetnék: - Miért, tényleg viselkednek? Igen, de legalábbis különböző magatartásúak. A madáretetők leggyakoribb vendégei a cinegék, (szén-, ill. kékcinegék) a verebek, a balkáni gerlék. Szórványosan jelentkeznak a tengelegek, az őzlapók, meggyvágók. Ahol nem csak magvakkal etetnek, ott a konyhai hulladékokra rendszeres vendég a feketeterítő és a vörösbegy. Külön fejezetet alkotnak a városi környezetben mindenevővé vált szarkák, dolmányos és vetési varjak, valamint a szajkók.

A madáretetőn megjelenő cinegék viselkedése félreérthető lehet: a cinke leszáll az etetőtálca, hirtelen felcsíp egy darabkát az eleségből, aztán gyorsan tovább is repül egy közeli ágra, ahol karmával az ághoz

szorítja a falatot és onnan kezdi el csipegetni. Ha végez, étvágyától függően néhányszor vissza-vissza tér az etetőre és a fenti jelenet megismétlődik. A felületes szemlélő azt hiheti, hogy a tálcán csipegető verebek zavarják el. Vagy, ha nem is zavarják el, de bizonyára „fél” tőlük, azért repül odébb. Erről szó sincs! Egyszerűen más a természetük. A veréb a tálcaetetőn – emberi szemmel nézve – komótosan, mindenesetre folyamatosan táplálkozik, szemezget. Amennyiben zavaró körülmény nem merül fel, úgy „jóllakásig” csipeget. Ha végül elrepül, egyhamar már nem tér vissza.

Félelemről a cinke részéről pedig aligha lehet szó. Csőre tűhegyes és civakodás esetén erőteljesen használja is. Mivel főként rovarokkal

Fotó: Veres Hajnalka

A verebek jelenlétéről a kifosztott maghéjak is árulkodnak

táplálkozik, elfogyasztja a húst is. Régebben a téli időszakban előszeretettel lógattak ki nekik szalonnabőr-két. Egyébként Fekete István több írásában szerepel, hogy a megnyúzott rókát, vagy kóbor kutyát faágra felakasztva kínáltak fel a cinkéknek. Kemény téli időben csontig elfogyasztották!

Érdemes azt is megfigyelni, hogy az etetőre érkező cinkék, és verebek nem mindegyik példány fogyaszt a kitett eleségből. Amíg társaik szemezgetnek, egy két példány figyelőállásba helyezi magát, néhányan – csak úgy „mellékesen” – átvizsgálják az etető környezetében lévő ágakat, gallyakat, benéznek az eresz vagy az ablakpárkány alá is, ahonnan áttelelő bábokat halásznak elő és fogyasztanak el. Ez a mozzanat is azt bizonyítja, hogy nem kell tartani attól, hogy az etetett madarak „elkenyelmesednek”, „ellustulnak,” mert a természetes táplálékuk fogyasztásáról nem mondanak le.

Sajátosan viselkednek a balkáni gerlék! A fedéllel ellátott madáretezőbe – persze típustól függően – be sem férnek. Nem beszélve az ágra kiakasztott cinkegolyóról, amin a cinkéktől, verebektől, őzlapóktól eltérően – nem tudnak megkapaszkodni. Igen találekonyan a cinkegolyó alá tipegnek és a gombócról lepergő szemeket és sodralékot szedgetik össze. Így az sem vész kárba! Egyébként az általában párban járó gerlék a legfélénkebbek. A legkisebb zavarásra elrepülnek.

Csapatban érkeznek az őzlapók. Egy-egy csapat persze egy-egy családot képez, tavaszig együtt maradnak. Hosszú farktollaikról és „cziiip-cziiip” hangjukról könnyen felismerhetők. Rájuk is jellemző az etető környékének „tüzetes átvizsgálása,” rovartelenítése. Az embertől kevésbé félnek, néhány méterre bevárják, így jól megfigyelhetők.

A feketeterítők közül többnyire a hímek telelnek át nálunk. Bokrok tövébe kitett konyhai hulladékkal tudunk segíteni rajtuk a havas napokon. A krumpli és almahéjra,

apró sárgarépa darabkára egy-egy áttelelő vörösbegy is megjelenik. A szarkák városba településük óta mindenevökké váltak. Elfogyasztják az ételmaradékot is. Mindenevők a dolmányosvarjak is. Testi erejüket maradéktalanul kihasználják. Már pusztán megjelenésükre félrehúzódnak az etetőn lévő egyéb madarak. A kilógatott cinkegolyót közrefogó műanyag hálót erős csőrükkel egyszerűen feltépik és a megkaparintott

gombóccal a csőrükben biztonságos helyre repülnek, ahol elfogyasztják. Ha az ágon lyukas, vagy széttépett műanyag hálót látunk lengedezni, ott bizony varjú járt! Erre a műanyag háló-bontó „műveletre” a tanulékony szarka is képes lehet, ám a gombócot nem tudja elvinni. Ilyenkor a cinkegolyó a közelben a földre esik és a madár vissza-visszatérve, „rájár” a csemegére, úgy próbálja meg elfogyasztani.

A kertvárosokban szintén meglepülők szajkó (mátyásmadár) szintén ráfanyalodik a madáretetőkre. A varjaktól és a szarkáktól eltérően – kisebb méretéből adódóan – a cinkegolyók hálóját nem szaggatja szét. Egyszerűen a gombóc tetejére áll és úgy csipeget belőle. Még nincs vége a télnek, aki teheti és örömet leli benne, további érdekes megfigyeléseket tehet!

Szentjóby István

Szentjóby István cikkét olvasva eszembe jutott, hogy régi debreceni lakhelyünkön a tengelicek mellett a zöldikék is gyakran megjelentek, sőt egyszer még egy csíz is tiszteletét tette, és bár ott is kertvárosi részen laktunk, valószínűleg kevesebb gyommagot találtak, mint itt, a pusztán. Hortobágyon tavasszal hallom őket a közeli fás részekben, és ősszel-télben is átsuhan felettünk egy-egy csapat, de az etetőt nem keresik fel, akkor sem, ha a kertben a bodzabokron van. A verebekről szóló rész alátámasztja a Mónus Ferenc, a Debreceni Egyetem adjunktusa doktori védésében olvasottakat, táplálékkere-

sési stratégiájukat kétféleképpen osztályozta, a keresők és potyázók csoportjába osztva be őket. A tudományos vizsgálatot hasonló megfigyelés indította el. Az MME, amelynek felhívására február végéig még lehet csatlakozni a madáretető madarainak számlálásához, éppen a napokban cikkezett róla, hogy sok helyen eltűntek a madarak az etetőkről a nagy hidegben. Ennek oka nem feltétlenül a populáció csökkenése, sokkal inkább a hideg idő, ami mint minden más vonuló madár esetében, délebbre szorítja a magevőket is.

Veres Hajnalka

Madármentő tábor 2026.

Program:

Madárkórház megismerése, madármentés, fiókaetetés, madárgondozás, madármentő kisokos közeli kirándulások

A tábor részvételi díja: **65 000 Ft/fő**
(teljes ellátással)

Jelentkezési határidő **2025. május 29.**

Jelentkezés:

madarkorhaz@gmail.com

Táborvezető:

Dr. Déri János

Részletek:

Konyhás Istvánnál
+36 (30) 621-2160

Előzetes egyeztetéssel
vasárnap esti érkezés
(+1500 Ft).

Időpontok:

- (1. turnus) **július 6-10.**
- (2. turnus) **július 13-17.**
- (3. turnus) **július 20-24.**
- (4. turnus) **július 27-31.**
- (5. turnus) **augusztus 3-7.**

Rekordszámú telelő bagoly Hortobágyon

Az év eleji hirtelen jött hideg és hóesés nemcsak az emberek, hanem a madarak életét is átrajzolta egy kicsit. Sok madarat, amik már szinte rendszeres téli vendégnek számítanak, csak elvitt a nagy hideg délebbre, bár a darvak egy része is kitartott az ország több pontján, így Hortobágy térségében azért a téli madárállomány eléggé megcsappant. Telente az erdei fülesbaglyok rendszeresen nappaloznak lakott területeken, parkok, csendesebb részek fáin. Belterületi telelő állományuk az elmúlt néhány enyhe tél miatt sok helyen lecsökkent, voltak helyek, ahol teljesen elmaradtak a megszokott nappalozó helyekről. Kint a természetben is találtak kellő menedéket és táplálékot. Ősszel még az idei szezonban is ez a tendencia volt megfigyelhető, de aztán a hideg és vastag hótakaró érkezével a baglyok is megjelentek a településeken. Hortobágy településén az elmúlt években ritka esetben érte el a telelő erdei fülesbaglyok száma a 20-30 példányt. Idén januárban viszont szinte ellepték a település nekik alkalmas részét. Január végén volt a legtöbb madár a nappalozóhelyeken, ekkor a számuk rendszeresen elérte a 160-170 példányt, a rekord 175 példány volt. Az erdei fülesbaglyok mellett volt még egy érdekes faj is, mely szintén bejárt nappalozni a településre. A réti fülesbagoly sokkal ritkább, fokozottan védett bagolyfajunk, melyből hazánkban 10-20 pár költése rendszeres. Gradációs években, – amikor sok a rágcsáló – állományuk felmehet akár 40 párra is, de még így is nagyon ritkának számítanak hazánkban. Ősszel, télire viszont megnövekszik a számuk, gradációs években akár több száz egyed is telelhet itt. A nagy havazás miatt most ezek a telelő madarak is behúzódtak a településre, így januárban összesen 64 szépséges réti fülesbaglyot sikerült megszámolni Hortobágy belterületén.

Konyhás István

Tipp

Ha a baglyok lassan eltűnnek majd a fákról, a nyomuk akkor is ott marad. Gyerekekkel izgalmas foglalkozást tarthatunk, ha szétbontjuk a fák alatt talált köpeteket, amik az elfogyasztott rágcsálók csontjait tartalmazzák.

Tipp

Az erdei szalonka (*Scolopax rusticola*) hazánkban is fészkel, de nem túl nagy egyedszámban, ezért leginkább vonulási a tavaszi és őszi időben észlelhető. Az erdőben, vonulás közben megpihenő szalonkák leginkább a nedves talajú, vízfolyások közelében levő réteket, tisztásokat kedvelik, ahol hosszú csőrükkel a puha földből vagy az avar alól szedegetik rovarokból, lárvákból, gilisztákból álló táplálékukat. Csőrük alsó harmada a táplálék megfogására alkalmas csipeszként működik. Kiváló rejtőzködését egyrészt az avar színeihez hasonló toll mintázatának köszönheti, másrészt szemei elhelyezkedésének: azok annyira oldalt ülnek a koponyán, hogy ez a madár tulajdonképpen hátrafelé is lát. Ha megközelítjük, szinte el is mehetünk mellette, csak az utolsó pillanatban repül föl, de akkor sem húzódik messzire, inkább köszönhetően visszahúzódik a zombékosok, a talaj növényeinek takarásába. A Madárkórházba ritkán kerül, ez az egyed az év végén került hozzánk. Nem szerepel a fenyegetett fajok listáján, de vadászata évek óta vita tárgya.

Veres Hajnalka

... hogy repülhessen

1%

Madárkórház Alapítvány

25EGYSZA

RENDELKEZŐ NYILATKOZAT A BEFIZETETT ADÓ 1+1 SZÁZALÉKÁRÓL

Az adózó azonosító jele

A név és címadatokat, valamint az alábbi kódokockát csak abban az esetben töltsé ki, ha hozzá kíván járulni az adatok átadásához.
Hozzájárulok, hogy nevemet és postai, illetve elektronikus levelezési címemet az általam megjelölt civil kedvezményezett körbe tartozó szervezettel közöljem.
A hozzájárulás nem feltétele az érvényes rendelkezésnek. ☐

Az adózó neve

Az adózó postai levelezési címe ☐ külföldi cím ország város/község
közterület neve közterület jellege hrsz. ép. lépcsőház em. ajtó

Az adózó elektronikus levelezési címe

Ha valamelyik kedvezményezett számára nem kíván rendelkezni, az arra vonatkozó nyilatkozatot ne töltsé ki. Kérjük, hogy a nyilatkozatokat ne válassza szét abban az esetben sem, ha valamely nyilatkozatot nem töltötte ki.

A civil kedvezményezett adószáma

A civil kedvezményezett adószámát akkor töltsé ki, ha 2026. január 1-jétől a NAV honlapján (www.nav.gov.hu) közzétett regisztrációs listában szereplő valamely egyesület, alapítvány, közalapítvány, az előbbi kategóriákba nem tartozó könyvtári, levéltári, múzeumi, egyéb kulturális, illetve alkotó-, vagy előadó-művészeti tevékenységet folytató szervezet, vagy külön nevesített intézmény, alap közül kiválasztott kedvezményezett javára kíván rendelkezni.

A kedvezményezett technikai száma, neve

Ezt a nyilatkozatot akkor töltsé ki, ha valamely **technikai számmal rendelkező kedvezményezett** javára (vallási közösség, kiemelt költségvetési előirányzat) kíván rendelkezni.

Az alábbi nyilatkozatot **kizárólag** abban az esetben tegye meg, ha a 2025. vagy korábbi évben tett **technikai számos kedvezményezettre szóló rendelkező nyilatkozatát** vissza akarja vonni és ez évben nem kíván technikai számos kedvezményezettre nyilatkozni!

A 2025. vagy korábbi évben tett technikai számos kedvezményezettre szóló rendelkező nyilatkozatomat **visszavonom.** ☐

Idén is lehet rendelkezni a személyi jövedelemadó 1+1%-áról (regisztrált civilszervezetnek, + technikai számos vallási közösségnek, vagy a kiemelt költségvetési előirányzatnak) **legkésőbb 2025. május 20-ig, az szja-bevallástól függetlenül is.**

Elektronikus úton (pl. SZJA webes felületén, ÁNYK-ban bevallással együtt az EGYSZA lap kitöltésével, 25EGYSZA nyomtatvány kitöltésével) és **postai úton** (vagy személyesen, illetve meghatalmazott által, aláírt, lezárt borítékban, – mellékelve a meghatalmazást – a NAV ügyfélszolgálatain) egyaránt lehet nyilatkozni.

Adója 1%-nak felajánlásához a rendelkező nyilatkozaton fel kell tüntetni **nevét, saját adóazonosító jelét és a kedvezményezett adószámát.**

Az 1%-os felajánlás **csak akkor érvényes, ha önnek nincs adó tartozása** (személyi jövedelemadó adónemen) és az adóját is pontosan befizeti május 20-ig!

Ha május 20-a után rendelkezik adója 1%-áról, **rendelkezését nem fogják teljesíteni.**

**Támogasson bennünket,
támogassa a madarak gyógyítását!
Köszönjük!**

Impresszum • Kiadja: Madárkórház Alapítvány • **Felelős kiadó:** Dr. Déri János • **Cím:** 4071 Hortobágy, Petőfi tér 6. • **E-mail:** madarkorhaz@gmail.com • **Tel.:** +36 (30) 9435-494; +36 (30) 535-6484 • **Szerkesztők:** Dr. Déri János, Konyhás István, Veres Hajnalka • **Tördelés:** TerepSzemle Stúdió • **ISSN** 1788-456X • Megtalálható országszerte állatorvosi rendelőkben, állatkeretekben, kiskisállatkereskedésekben, állati áruházakban, megyei könyvtárakban, AUCHAN és TESCO áruházakban, Alfazoo üzletekben és a budapesti METRO szerelvényeken.

